

GENADE

Ik heb een beeld voor ogen en vraag u met mij mee te gaan. Ik stel mij anno 2016 een schilderij voor. Het is een overvol schilderij, met maar één grote drukbezette veelkleurige werkelijkheid. Ik zie op het schilderij een massa mensen die zich staande probeert te houden en allerlei kanten op rent in een veeleisende, hier en daar onbarmhartige, maatschappij. Vol met indrukken, mogelijkheden en moeten. Ik zie ook smalle, steile roltrappen waarop mensen angstvallig tegen de richting in lopen maar de bovenste trede maar nooit bereiken, evenveel mensen zijn onderweg al van de roltrappen afgevallen omdat ze niet voldeden of het levenstempo überhaupt niet aankonden. Veel van de mensen op het schilderij lijken naarstig op zoek naar betekenis en richting. En gaan gebukt onder het idee dat ze er alleen voor staan. Dat alles afhankelijk is van de eigen inspanningen, ze zijn in hun eentje verantwoordelijk voor hun eigen geluk, succes en falen.

Jezus leest in de synagoge uit de boekrol van de profeet Jesaja -en houdt zijn gehoor vervolgens voor dat het zojuist voorgelezen profetische visioen diezelfde dag nog in vervulling was gegaan. En er gebeurde direct al iets: Allen betuigden hem hun bijval en verwonderden zich over de genaderijke woorden die uit zijn mond vloeiden. De genade gaat werken en de mensen stonden versteld. De genade gaat werken en wij staan versteld.

Een tijd geleden vroeg iemand mij: 'wat kunnen we nog met al die christelijke woorden, met het woord genade bijvoorbeeld? 'Misschien moeten we dergelijke woorden opnieuw tot ons nemen', zei ik hem. Ik besepte terwijl ik het zei dat hij de bal meteen zou terugkaatsen. En dat gebeurde.... ik stamelde wat over 'Goed leven en alles wat je zomaar toevallt in het leven'. Zijn vraag bleef na ons gesprek bij mij hangen. Want wat is genade eigenlijk? Ik moest direct denken aan het schoolplein vroeger: aan jongens die ons meisjes op de grond neerdrukten en dan zouden wij om genade moeten smeken, nee, erger nog, om jongensgenade. Daar hadden we geen enkele zin in natuurlijk, ze bleven maar lekker wachten. Er zijn uitdrukkingen zoals 'genade vinden', 'iemand de genadeslag geven'. En in al die betekenissen heeft genade iets te maken met onderdrukt zijn, of bevrijd worden. In de engelse taal wordt er onderscheid gemaakt tussen het woord *mercy* en *grace*. Op het schoolplein en in het geval van de uitdrukkingen die ik net noemde gaat het om het woord *mercy*. *No mercy*, geen genade.

Vandaag gaat het hier om genade van Godswwege, het gaat om het woord *grace*. Ik vind genade een heel mooi woord, het heeft voor mij een warme bijklank en ook iets te maken met vrijheid. Maar ik gebruik het nooit en mensen zouden het ook niet meer verstaan vermoed ik. Versta ik het woord genade zelf nog wel? Genade betekent geschenk, gave. Een vrij geschenk van Godswwege aan ons, zomaar. En ons voorafgaande vrijheid. Het begint al met ons leven dat wij zomaar hebben gekregen. En zo zijn wij- op onze beurt- vrij om ons leven steeds opnieuw te ontvangen.

Op het schilderij waar ik net over fantaseerde zie ik tussen al dit gekrioel en dringen door ook allerlei verschillende soorten lichtpuntjes. In die ene bonte werkelijkheid werkt de genade op allerlei plaatsen door. De genade licht in mensen op. Er gebeurt iets in en door die mensen heen. Waardoor ze een kwartslag draaien en hun werkelijkheid op een andere manier durven bekijken. Mensen aan wie nieuwe mogelijkheden zich aandienen. Mensen die om zich heen kijken, net een andere route nemen, een zijweggetje inslaan. Mensen die -soms gedwongen- tot stilstand komen en hun handen openen.

Ik zag zo'n lichtpuntje in een filmpje dat gedeeld werd op het internet. Het ging over een Amerikaanse jongeman die zijn hypothese -dat de wereld mooi is- en inherent goed- wilde toesten. Hij was murw geworden van alle media die louter narigheid de wereld in zendt, hij

was op zoek naar positieve verhalen. Ik denk dat velen die behoefte zullen herkennen. Wellicht U zelf ook. Hij ging zonder bagage en zonder ook maar één cent- met alleen de kleren die hij aan had en zijn paspoort op reis reis naar Panama. Het resultaat is een mooie film met beelden van allerhande ontmoetingen, maaltijden, gekke baantjes, slaapplekken. Alle beelden zijn genomen door andermans camera's. Zevenendertig dagen later kwam hij thuis met tien dollarcent en een nog groter hart. Hij was gastvrij ontvangen en had allerlei ervaringen opgedaan die hij met geld op zak hoogstwaarschijnlijk misgelopen was. Zijn conclusie na het experiment: de wereld is goed en mensen ook. Je zou deze man naïef en onbezonnen kunnen noemen, wereldvreemd zelfs, maar je zou ook kunnen zeggen: Wat fris, tegendraads, puur. Deze man getuigt van een diep vertrouwen en innerlijke vrijheid. Hij gaat met open handen op weg, durft zich opnieuw te verbinden met de a(A)nder zoals hij zich steeds opnieuw aandient en treft een goede wereld.

Genade heeft kennelijk iets te maken met het ervaren van een innerlijke ontvankelijkheid en vrijheid die aanstekelijk werkt. Die de vrijheid in anderen kan oplichten, die als vanzelf anderen op vrije voeten zet. Met het diepe besef dat je het leven gekregen hebt en dat het telkens opnieuw in jou kan gaan werken. Dat er een reservoir van goedheid is, dat Gods beker overvloeit en dat wij er uit kunnen blijven drinken, als een vaatje waar wij uit mogen tappen.

Ik geloof dat leven uit genade- niet perse de makkelijkste weg is. Verwarrende vragen en dilemma's kunnen je ten deel vallen. En hoezeer je ook in Gods licht zou willen leven- het is niet allemaal te beheersen, niet allemaal van jou afhankelijk. Gelukkig maar. Want het blijkt een samenspel. Twijfel, pijn, onrust of zelf-onderzoek kunnen je overvallen. Je kunt naar binnenkeren, angstig worden, overbezorgd, verkrampd. En soms verkeer je in een zodanige complexe of chaotisch situatie dat je er alleen nog maar om kan smeken: wees mij genadig.

En dan, zomaar, wanneer en daar waar je het niet had verwacht en anders dan je had gedacht, gebeurt het je. Je wordt tot stilstand gedwongen en voor even teruggeven aan jezelf, aan je begenadigde zelf. Je voelt je vrij en weids van binnen. Je kunt vergeven, en je laten vergeven. Je ziet een ogenschijnlijk gewoonste zaak van de wereld in een nieuw, bevrijdend en creatief perspectief. Je ademt een andere lucht in. De genade werkt in jou en je staat versteld.

President Obama begon midden in zijn toespraak ter gelegenheid van de herdenkingsdienst voor de neergeschoten slachtoffers van een aanslag in een Amerikaanse kerk in Charleston het beroemde lied 'Amazing Grace' te zingen. Het gospelkoor valt hem bij. Zo zochten zij midden in hun onmacht en verdriet naar hun andere wang, in hun verstikkende verdriet zochten ze gezamenlijk een opening naar nieuwe vrijheid. Het was alsof liefde en licht ter plekke op hen neerdaalde. Hier was vermoed ik, genade in het spel.

De Duitse theologe Dorothee Solle noemde genade de tederheid van God. Bij haar vind ik de woorden die ik zocht. De tederheid van God die de vrieskou kan doen smelten. Die tederheid nodigt mij uit dichterbij te komen, om zelf als een lichtvoetige, warme en zachte bries verder te waaien en te stromen- daar waar ik dacht dat ik niet gaan kon. Genade. Ik ben het gaan koesteren als woord. Als vrijheid, als mogelijkheid. En zo kan ik erom bidden: wees mij genadig.

Claartje Kruijff